

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ,
ОФОРМЛЕННЯ ТА ЗАХИСТУ
КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ МАГІСТРА**

Ужгород – 2026

УДК 378.147 (076): 378.22+159.9

ББК Ч 481.252.4я73+Ю9

Методичні рекомендації з підготовки, оформлення та захисту кваліфікаційних робіт магістра/ Упорядник: Михайлишин У.Б. — Ужгород, 2026. — 69 с.

У навчально-методичних рекомендаціях відображено основні етапи виконання магістерської роботи для студентів спеціальності «Психологія».

Навчально-методичні рекомендації містять загальні вимоги до змісту і структури кваліфікаційної роботи магістра, методичні вказівки щодо організації і здійснення наукового дослідження, написання й оформлення магістерської роботи, підготовки та порядку її захисту, правила та вимоги до публікації.

Для магістрів, викладачів, наукових керівників магістерських робіт.

Перелік нормативних документів, на яких базуються рекомендації

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року № 1556-VII (Редакція від 01.01.2019 року).

2. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 053 «Психологія» для другого (магістерського рівня) рівня вищої освіти, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565.

3. Положення про організацію освітнього процесу у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затверджене наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 року (зі змінами).

4. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», затверджене наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 519/01-17 від 04.03.2015 року <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>.

5. Положення про академічну доброчесність в «Ужгородському національному університеті» № 409/01-17 від 03.03.2017 року.

6. Положення про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Державного вищого навчального закладу «Ужгородський національний університет» (у новій редакції), затверджене наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 203/01-09 від 31.01.2025 року.

Рецензенти:

БАРКО ВАДИМ ВАДИМОВИЧ – доктор психологічних наук, старший дослідник, доцент кафедри психології та педагогіки Національної академії Національної гвардії України.

ДОЦЕНКО ВІКТОРІЯ ВЯЧЕСЛАВІВНА – професор кафедри психології, соціології та педагогіки ННІ#3 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент

Розглянуто і затверджено на засіданні кафедри психології (протокол № 7 від 2 лютого 2026 року).

Рекомендовано до друку науково-методичною комісією факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 5 від 6 лютого 2026 року).

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол № 7 від 19 лютого 2026 року).

ЗМІСТ

ВСТУП	5
I. ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	7
II. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА.....	15
III. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБІТ	31
IV. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА	47
V. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ.....	52
VI. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ.....	56
<i>Додаток 1. Завдання на кваліфікаційну роботу</i>	<i>57</i>
<i>Додаток 2. Зразок титульного аркуша</i>	<i>59</i>
<i>Додаток 3.Зразок оформлення анотації.....</i>	<i>61</i>
<i>Додаток 4. Зразок оформлення змісту роботи</i>	<i>63</i>
<i>Додаток 5. Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях для виконання функції зв'язку між реченнями.....</i>	<i>64</i>
<i>Додаток 6, Зразок подання на кваліфікаційну роботу.....</i>	<i>67</i>
<i>Додаток 7.Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу.....</i>	<i>69</i>

ВСТУП

Кваліфікаційна робота магістра є важливою формою самостійної освітньої діяльності магістранта, у процесі якої він одержує знання, вміння та навички у веденні наукових досліджень. Вона – завершальний етап навчальної та наукової підготовки майбутніх фахівців. Кваліфікаційна робота магістра визначає загальноосвітню та професійну зрілість випускника, його наукову й спеціальну підготовку, уміння логічно мислити та творчо застосовувати одержані знання при розв'язанні практичних завдань.

Метою виконання магістерського дипломного дослідження є поглиблене, комплексне опанування матеріалу і методів самостійного дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для розв'язання конкретних завдань.

Кваліфікаційна робота магістра передбачає:

- систематизацію, закріплення та поглиблення теоретичних знань магістрів;
- оволодіння навичками самостійної роботи з конкретними методиками для збору емпіричного матеріалу;
- узагальнення практичного досвіду, вироблення вмінь якісного і статистичного опрацювання одержаних даних;
- використання теоретичних джерел, вміння критично їх оцінювати;
- поглиблене вивчення певної проблеми;
- одержання нових наукових результатів, практичних рекомендацій, узагальнення та розвиток сучасних теоретичних ідей;
- якісне оформлення роботи, чітке, логічне, грамотне формулювання думок, аргументований, стислий, доступний стиль викладу.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи магістра магістрант відповідно до кваліфікаційних вимог повинен виявити:

- знання загальнотеоретичних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання спеціальності;

- вміння добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети дослідження;
- вміння формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення управління реальним досліджуваним об'єктом;
- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі.

Кваліфікаційна робота магістра має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений всебічний аналіз досліджуваної проблеми;
- містити самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення діяльності на досліджуваному об'єкті;
- бути належно оформленою;
- мати всі потрібні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Кваліфікаційна робота магістра, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів конкретного дослідження теми в реальному середовищі (макрорівень, мікрорівень (підприємство, організація, установа), обґрунтованих пропозицій, а також не має відгуку з об'єкта дослідження та зовнішньої рецензії, до захисту не допускається.

Основна мета цих рекомендацій полягає в методичній допомозі при підготовці кваліфікаційних робіт магістра, формуванні та чіткому розумінні кваліфікаційних вимог до їх виконання, написанні та оформленні, що сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців.

I. ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Логіка виконання кваліфікаційної роботи магістра є наступною:

1. Вибір теми.
2. Підбір літератури.
3. Складання робочої картотеки літератури.
4. Вивчення та конспектування літератури.
5. Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником.
6. Визначення об'єкта, предмета дослідження, формулювання мети та завдань.
7. Викладення тексту роботи згідно з її структурою.
8. Формування висновків та рекомендацій.
9. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівникові.
10. Усунення зауважень та доопрацювання роботи.
11. Чистове оформлення роботи.
12. Захист роботи.

1. Вибір теми

Тематика кваліфікаційних робіт магістра розробляється *випусковою кафедрою* згідно з вимогами варіативної компоненти освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівців з конкретної спеціальності, спеціалізації або з програми підготовки відповідно до затверджених програм вивчених нормативних та вибіркових дисциплін, відбиває актуальну проблематику сучасності. Тематика щорічно переглядається та оновлюється.

Назва теми повинна відображати головну проблему, якій присвячується дослідження. Назва має бути інформативною, лаконічною, висвітлювати суть досліджуваної проблеми, містити об'єкт і предмет дослідження, вказувати на мету та завершеність досліджень. Формулювання теми відображає предмет роботи та має визначальний вплив під час вибору теорії та методу, тож повинно бути конкретним. Не слід формулювати назву «Деякі питання...», «Дослідження

деяких аспектів...», «До питання...»: надмір узагальнені формулювання не відображають суті проблеми. Стилiстичне формулювання назви теми повинно бути ретельно проаналiзоване. Тема має бути сформульована в одному розповiдному реченнi.

Увага!!!

Назва теми роботи не може перевищувати шість- одинадцять слiв(без врахування часток чи прийменникiв). Формулюючи тему, слiд уникати слiв «Аспекти...», «Проблеми...», «Аналiз...» , «...з метою...», назв пiдприємств, регiонiв, якi розмiщуються безпосередньо за назвою теми як пiдзаголовки у дужках,...наприклад (на прикладiназва пiдприємства (регiону)).

Магiстранту надається право самостiйно обрати тему квалiфiкацiйної роботи магiстра згiдно з тематикою, затвердженою на засiданнi кафедри. Магiстрант за погодженням iз керiвником може запропонувати свою тему дослідження за умов вiдповiдного обгрунтування доцiльностi її розробки (вiдповiдно до попередньої власної науково-дослiдницької роботи, до мiсця роботи, можливостей отримання потрiбної iнформацiї на об'єкті дослідження тощо).

Квалiфiкацiйна робота закрiплюється за здобувачем вищої освiти розпорядженням декана факультету/директора iнституту, на пiдставi подання кафедри, не пiзнiше як за 4 мiсяцi до її захисту, згiдно з робочим навчальним планом. У розпорядженнi вказується керiвник квалiфiкацiйної роботи, визначений кафедрою, який видає здобувачу завдання (Додаток 1) iз зазначенням термiну його виконання, затверджене завiдувачем кафедри.

Список магiстрантiв, перелiк тем їхнiх досліджень та наукових керiвникiв кожного фiксуються наказом по унiверситетi. Усi подальшi змiни (формулювання назви, об'єкт дослідження тощо) у разi необхiдностi аргументуються письмово (заява студента), погоджуються з науковим керiвником (вiза на заявi) i потребують змiни в наказi за письмовим клопотанням кафедри (витяг з протоколу засiдання).

Науковими керiвниками квалiфiкацiйних рiбiт магiстра призначаються, як

правило, професори, доктори наук, доценти, кандидати наук.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи магістра:

- формулює тему кваліфікаційної роботи і разом зі здобувачем визначає мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження;
- надає допомогу у розробці календарного графіка роботи на весь період виконання;
- надає організаційну і науково-методичну допомогу шляхом проведення консультацій;
- контролює хід виконання роботи, вживає доречних заходів для забезпечення академічної доброчесності при виконанні здобувачем кваліфікаційної роботи;
- періодично інформує про хід виконання роботи на засіданнях кафедри;
- перевіряє оформлення виконаної кваліфікаційної роботи відповідно до вимог, які ставляться до такого виду робіт;
- готує відгук про кваліфікаційну роботу

Науковий керівник до початку виконання кваліфікаційної роботи магістра доводить до відома студента вимоги щодо змісту й оформлення роботи та термін її виконання.

Завершена кваліфікаційна робота, підписана здобувачем, подається на кафедру в друкованому варіанті та в електронному варіанті надсилається на електронну адресу кафедри. Електронний варіант роботи має бути ідентичний друкованому. Кваліфікаційна робота повинна бути представлена на кафедру **не пізніше як за два тижні до захисту**.

Рішення про готовність кваліфікаційної роботи магістра до захисту приймається на засіданні кафедри.

Студент несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до кваліфікаційної роботи магістра і терміну її виконання. Робота оцінюється позитивною оцінкою тоді, коли вона є самостійно виконаним дослідженням і оформлена відповідно до вимог, які ставляться до кваліфікаційних робіт магістра.

2. Підбір літератури

Пошук літератури за темою є досить копіткою справою, оскільки визначає ступінь інформованості в досліджуваній галузі. Зазвичай, обрання теми дослідження відбувається тоді, коли магістрант уже має певні знання у певній галузі дослідження.

Пошук повинен охоплювати як літературу попередніх років, так і публікації періодичних видань останніх років. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найновішу інформацію про стан дослідженості та вивченості проблеми та про головні останні напрямки сучасних досліджень. Наукова психологічна інформація міститься в електронних базах даних. Під час пошуку й аналізу літературних джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, роблячи виписки, слід зазначати дані про літературні джерела: автора та його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з вимогами до його оформлення на окремих аркушах паперу: це полегшує писання й оформлення роботи і гарантує коректність посилань.

Під час підбору літератури студент може звернутися до наукового керівника, який порадить на яку літературу варто звернути увагу в першу чергу. Ознайомлення з літературою з обраної теми дозволить студенту послідовно підходити до розв'язання проблеми. Під час підбору літератури варто спочатку ознайомитися з загальними працями, а потім перейти до спеціалізованих досліджень з обраної теми роботи.

3.Складання робочої картотеки літератури

Складання робочої картотеки літератури можна робити у паперовому або електронному варіантах. Складання такої картотеки дозволить студенту завжди мати під рукою список джерел з обраної теми. В такому випадку знайдені книжки чи статті не загубляться і при потребі їх легко можна буде відшукати. При цьому варто коротко написати анотацію, тобто вказати, про що стаття чи книжка.

Подібні картотеки дозволять при необхідності визначити які з позицій літератури більше або менше підходять до написання роботи в цілому чи її структурних підрозділів.

4. Вивчення та конспектування літератури

Відібрана література підлягає уважній обробці. Попереднє ознайомлення включає побіжний огляд змісту, читання передмови, анотації. Розділи, що мають особливе значення для роботи, старанно опрацьовують, звертаючи особливу увагу на ідеї й пропозиції щодо вирішення проблемних питань обраної теми, дискусійні питання, наявність різних точок зору й протиріч. У процесі опрацювання літератури на окремих аркушах або картках роблять конспективні записи, виписки з тексту, цитати, цифровий матеріал.

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам'ятати тему роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Виписувати цитати треба на одну сторону окремих аркушів паперу стандартного розміру, що допомагає краще орієнтуватися в накопиченому матеріалі, систематизувати його за темами і проблемами. Кожна цитата, приклад, цифровий матеріал мають супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал. Застосування так званих розлапкованих цитат, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат.

Однак це не означає, що студент зовсім не повинен спиратися на праці інших авторів: чим ширше та різноманітніше коло джерел, які він використовував, тим вищою є теоретична та практична цінність його дослідження.

Після конспектування матеріалу необхідно перечитати його знову, щоб склалося цілісне уявлення про предмет вивчення. Щоб зібрати матеріал з одного питання разом, можна розрізати ті конспекти, де розглянуто кілька питань з теми дослідження.

Опрацювання джерельної бази найкраще розпочати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до більш спеціалізованих досліджень.

5.Складання попереднього плану роботи, узгодження його з науковим керівником

Після того як потрібний матеріал зібрано і систематизовано, складається детальний план роботи. Планом кваліфікаційної роботи магістра є складений у визначеному порядку перелік розділів і розгорнутий перелік питань, які повинні бути висвітлені в кожному розділі. Правильно побудований план роботи є організаційним початком роботи, допомагає систематизувати матеріал, забезпечити послідовність його викладу.

Студент повинен запропонувати власне бачення структури своєї наукової роботи: кількість розділів, підрозділів, а також їх робочі назви, а не очікувати що це зробить за нього науковий керівник.

Процес уточнення структури складний і може тривати протягом усієї роботи над дослідженням. **Попередній план роботи треба обов'язково показати науковому керівникові**, оскільки може статися, що потрібно буде переписувати текст роботи. У разі виникнення зауважень він змінюється згідно з рекомендацій наукового керівника або викладачів кафедри.

6. Визначення об'єкта, предмета дослідження, формулювання мети та завдань

Після визначення попереднього плану роботи, студент приступає до визначення об'єкту та предмету дослідження. Тобто чітко визначає що саме він буде досліджувати. Вказує мету - для чого вивчається обрана проблематика. З мети роботи випливають завдання, які повинен виконати студент. Чітко визначені завдання дозволять добре структурувати роботу та виконати її на високому рівні.

7. Викладення тексту роботи згідно з її структурою

Готуючись до викладення тексту роботи, доцільно ще раз уважно прочитати її назву, що містить проблему, яка повинна бути розкрита. Проаналізований та систематизований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів і підрозділів (глав і параграфів). Кожний розділ (глава) висвітлює

самостійне питання, а підрозділ (параграф) - окрему частину цього питання.

Тема повинна бути розкрита без пропуску логічних ланок, тому починаючи працювати над розділом, слід визначити його головну ідею, а також тези кожного підрозділу. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, аналізом конкретного практичного досвіду. Потрібно уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

8. Формування висновків та рекомендацій

Достовірність висновків загалом підтверджується вивченням практичного досвіду. При формулюванні висновків слід звернути увагу на те, щоб думки були пов'язані між собою логічно. Весь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї. Один висновок не повинен суперечити іншому, а підкріплювати його. Якщо висновки не будуть пов'язані між собою, текст втратить свою єдність.

9. Подання чорнового варіанту роботи науковому керівнику

Варто подати чорновий варіант роботи науковому керівнику для ознайомлення та формулювання рекомендацій і зауважень студенту. Чернетка повинна бути подана науковому керівнику заздалегідь, щоб він мав достатньо часу для ознайомлення з нею. Робота повинна подаватися вже готовою (титульний аркуш, зміст, вступ, текст, висновки та список використаних джерел), *не припустимо подавати роботу частинами, адже у такому разі науковий керівник не матиме цілісної картини й не зможе сформулювати зауваження та рекомендації.* Найкраще подати чорновий варіант за 20-30 днів до терміну здачі роботи на кафедрі.

Науковий керівник, ознайомившись із текстом роботи, формулює студенту зауваження (що зроблено неправильно) та рекомендації (як слід зробити правильно). Бажано, щоб зауваження та рекомендації робилися у письмовому вигляді, послідовно для кращого розуміння студентом.

9. Усунення зауважень та доопрацювання роботи

Після остаточного узгодження чернетки з керівником можна оформляти чистовий варіант. Перед тим як відкоригувати з чернетки роботу, її слід старанно ще раз перевірити, уточнити назви розділів (глав), підрозділів (параграфів), таблиць, послідовність розміщення матеріалу, звірити цифрові дані, обґрунтованість і чіткість формулювань, висновків та рекомендацій.

До формулювань заголовків (назв) розділів (глав) і підрозділів (параграфів) роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість і синтаксична різноманітність у побудові речень, з переважанням простих і поширених, послідовне та точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи.

При усуненні недоліків студент не повинен бездумно та механічно виконувати рекомендації, а у разі якщо не погоджується з науковим керівником, дотримуватися своєї позиції чітко аргументувавши її.

Після усунення зауважень студент здійснює **чистове оформлення роботи**, подає її на кафедру та готується до **захисту**.

II. СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Виконання кваліфікаційної роботи магістра передбачає:

- обґрунтування актуальності теми, мети й завдань дослідження, предмету та об'єкту дослідження, оцінювання його новизни та перспективності, практичну цінність, зазначення методів та джерел дослідження, апробацію результатів дослідження;
- визначення теоретичних засад дослідження (основних категорій, понять, закономірностей розвитку явища, яке вивчається, розгляд історії питання, документів, нормативних актів, інших джерел інформації);
- аналіз конкретної проблемної ситуації та підтвердження логічними судженнями, розрахунками, розробкою відповідних пропозицій і рекомендацій.

Приступаючи до виконання кваліфікаційної роботи магістра, магістрант має чітко уявляти собі її структуру та зміст. При цьому всі складові частини роботи повинні бути логічно взаємопов'язані та переконливо аргументовані.

Структура кваліфікаційної роботи магістра повинна містити наступні частини:

1. Титульний аркуш.
2. Анотація / резюме іноземною мовою .
3. Зміст.
4. Перелік умовних скорочень (за необхідності).
5. Вступ.
6. Основна частина, яка складається з розділів та підрозділів.
7. Висновки.
8. Список використаних джерел.
9. Додатки (за необхідності)

1.Титульний аркуш

Титульний аркуш є першим аркушем роботи. Титульний аркуш роботи містить найменування міністерства, закладу вищої освіти, факультету/інституту та кафедри, де виконана робота; прізвище, ім'я, по батькові автора; назву роботи; шифр і найменування спеціальності, спеціалізації (за наявності), предметної спеціальності (за наявності); назву освітньої програми, прізвище та ініціали наукового керівника, науковий ступінь і вчене звання (у разі відсутності наукового ступеня та вченого звання – зазначають посаду), місто і рік захисту кваліфікаційної роботи (Додаток 2).

Звертаємо увагу, що на титульній сторінці магістерської роботи справа, вище назви роботи, необхідно зазначити номер УДК (універсальної десятикової класифікації). Це - бібліотечна класифікація документів, яка широко використовується у всьому світі для систематизації творів науки, літератури та мистецтва, періодичного друку, різних видів документів і організації картотек. УДК розроблена Міжнародним бібліографічним інститутом у 1895-1905 роках на основі «Десяткової класифікації» американського бібліотекаря Дьюї.

Чіткі дані УДК власної теми магістерської роботи студент повинен з'ясувати в бібліографічному відділі університетської бібліотеки.

Титульний аркуш є своєрідним обличчям роботи, тому до його оформлення слід підходити дуже ретельно. У ньому не припустимі помилки, неправильне написання теми роботи, назви ВНЗ, факультету, кафедри чи даних наукового керівника.

2.Анотація / резюме іноземною мовою (для дипломних робіт магістра)

Анотація подається українською та англійською мовами. Анотація має містити:

- обґрунтування актуальності теми роботи;
- визначену мету, використані методи та отримані результати; рекомендації (за наявності) щодо використання та/або результати впровадження розробок або досліджень;
- ключові слова: сукупність ключових слів повинна відповідати основному змісту

роботи, відображати тематику дослідження і забезпечувати тематичний пошук роботи (Додаток 3).

3.Зміст

На окремій сторінці розміщується зміст із позначенням сторінок, на яких кожний з елементів плану викладений в роботі. Всі розділи і підрозділи, що є в плані, мають бути виділені в тексті заголовками і підзаголовками. Необхідно намагатися зробити так, щоб усі питання плану являли собою єдину структуровано-логічну систему, в якій кожний наступний пункт розвиває і доповнює попередні. *При цьому в роботі не може бути менше трьох розділів.* Зразок оформлення змісту подано в Додатку 4.

4. Перелік умовних скорочень (за необхідності)

Якщо в роботі використовується значна кількість скорочень, абревіатур, позначень то їх варто виокремити на окремому аркуші який позначається *«Перелік умовних скорочень»*. У ньому зазначається відповідне скорочення (абревіатура) та її повне значення. При наявності даного структурного елементу роботи розшифровувати скорочення в основному тексті роботи не потрібно.

5. Вступ роботи

Вступ роботи розкриває сутність і стан наукової проблеми (задачі) та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Вступ повинен містити коротку характеристику теоретичного та прикладного значення досліджуваної проблеми.

Обсяг вступу повинен складати 4-6 сторінок.

Для дипломних робіт магістра приводять, як правило, такі характеристики: актуальність теми дослідження, об'єкт і предмет дослідження, мета, гіпотеза (за необхідності), завдання дослідження, методологічні та теоретичні основи дослідження (наукові теорії, підходи, принципи, які застосовувались в роботі), методи та організація дослідження, база дослідження, наукова новизна отриманих результатів, теоретичне значення, практичне значення, апробація результатів дослідження, публікації (вказується, в скількох статтях у наукових

журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковано результати роботи), структура та обсяг роботи.

Актуальність теми дослідження. Обґрунтування **актуальності дослідження** - означає пояснення необхідності вивчення даної проблеми у теперішній час. Слід розрізняти практичну та наукову актуальність. Дослідження варто розпочинати, якщо вони співпадають. Актуальність дослідження означає важливість його для науки і практики. **Під час обґрунтування** актуальності проблеми дослідження **необхідно:**

- з'ясувати та охарактеризувати з самого початку основні суперечності чи невідповідності між досягнутим рівнем психологічного знання і проблемами розвитку теорії і практики; між соціальними потребами (попитом на наукові ідеї та рекомендації) і наявними засобами їх задоволення, які можуть давати наука і практика; між відкриттям нових фактів, зв'язків, запитів практики і наявним станом теорії, що потребує вироблення нових теоретичних знань;

- не обмежуватись тільки посиланням на державні документи, в яких формулюються певні завдання, а пов'язати основні завдання із проблемами і суперечностями відповідної галузі психологічної науки; обов'язково вказати психологічні проблеми, які підтверджують необхідність проведення дослідження;

- коротко охарактеризувати завдання психологічної науки і практики в аспекті обраного напрямку дослідження в сучасних умовах (що зроблено вченими у даному напрямку, що залишилося нерозкритим, що має бути зроблено), критично проаналізувати стан вирішення обраної проблеми, а не лише вказувати імена відомих вчених чи дослідників даної проблеми;

- зазначити які аспекти проблеми залишились недосліджені або не задовольняють дослідника, а отже, надалі вказати на необхідність і своєчасність вивчення й розв'язання проблеми для подальшого розвитку науки і практики;

- ретельно аналізувати погляди вчених, на які посилається автор. Не об'єднувати кілька імен під час такого аналізу, якщо погляди вчених суттєво різняться, а вказати конкретно представників різних думок, шкіл чи підходів із фіксацією поглядів самого дослідника;

- провести аналіз і ступінь розв'язання даного питання в практиці; вказати на недоліки існуючих методик, діагностик тощо, а отже, практичну потребу в опрацюванні теми; прогнозований соціально-економічний ефект від впровадження одержаних результатів;

- уникати декларативного аналізу, простої констатації фактів тощо;

- у процесі обґрунтування актуальності логіка викладу може бути спрямована у напрямку:

- аргументації теоретичних (педагогічних, психологічних, філософських, соціальних) і практичних (потреби середньої чи вищої системи освіти, розробка методик тощо) причин;

- висування системи тез-доказів, які надалі узагальнюються у висновку щодо актуальності теми;

- завершити опис актуальності розпочатого дослідження, як правило, висновком про те, що незважаючи на наявні праці, наукові знання в цій галузі недостатні, застарілі, або ж зовсім відсутні.

Об'єкт дослідження - матеріальний чи ідеальний об'єкт, який у даному випадку вивчається, тобто з яким проводиться заплановане експериментальне дослідження. Той самий об'єкт науки може бути предметом різних досліджень (наприклад, «навчальний процес» вивчають психологи, фізіологи, соціологи, педагоги, проте у всіх них різний предмет дослідження). Об'єкт належить всім, а предмет - знаходиться в полі зору окремого дослідника, це його особистісне бачення об'єкта. Об'єкт дослідження - це об'єктивна сукупність властивостей, що є джерелом інформації, полем наукового пошуку; це процес або явище, що існують незалежно від дослідника і на які звернено його увагу. Визначаючи об'єкт, ми відповідаємо на питання про те, що нами розглядається.

Приклади об'єктів психологічного дослідження: діяльність людей чи групи людей, пов'язані з певними видами діяльності; абстрактні об'єкти (поняття, теорії тощо); психолого-педагогічні стосунки (між суб'єктами навчально-виховного процесу, особистістю і колективом, вихованням і самовихованням); організація чи управління пізнавальною діяльністю дітей тощо.

Наприклад:

- тема - «Особливості розвитку вольових якостей школяра»; об'єкт - вольова сфера школяра;

- тема - «Соціально-психологічні чинники сміливості школяра»; об'єкт - вольові якості школяра.

Об'єкт має бути узгоджений із змістом експериментальної (емпіричної) частини дослідження. Наприклад, якщо в якості об'єкта обрано «процес», то у емпіричній частині повинні бути відображені процесуальні характеристики: динаміка, механізм, закономірності тощо.

Об'єктом психологічного дослідження мають бути тільки психологічні явища - феномен, процес тощо, а не людина взагалі. У найбільш загальному визначенні - об'єкт може виступати, як джерело даних незалежних від внутрішніх характеристик дослідника.

Як проблему дослідження, так і будь-який об'єкт вивчити повністю практично неможливо. Всякий матеріальний та ідеальний об'єкт володіє множиною різноманітних властивостей. З них для теоретичного аналізу і наступного експерименту обирають, як правило, не більше трьох. Вони і складають предмет даного дослідження. Таким чином, предмет дослідження концентрує найбільш значущі властивості об'єкта, на які спрямована увага дослідника. Предмет дослідження - це та властивість або відношення в об'єкті, що підлягає глибокому спеціальному вивченню; це аспект розгляду, який дає уявлення про те, які сторони, властивості, функції, механізми об'єкта вивчаються; це те, що міститься в межах об'єкта.

Предмет дослідження основні вимоги щодо вибору та формулювання:

- визначення **предмета** дослідження за своїм обсягом порівняно з об'єктом і за змістом завжди менше, чим детальна характеристика об'єкта дослідження;

- до предмета дослідження включаються лише ті елементи, зв'язки, відношення об'єкта, що підлягають вивченню в даній роботі. Предмет дослідження часто збігається з його темою, перегукується з нею за формулюванням.

Отже, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом, те, що в цьому об'єкті дістає наукове пояснення.

Наприклад.

1. Об'єкт дослідження: міжособистісне спілкування.

Предмет дослідження: роль функції візуальних знаків зовнішнього вигляду у спілкуванні.

2. Об'єкт дослідження: наполегливість як системна властивість особистості.

Предмет дослідження: психологічна структура, кількісні і якісні особливості наполегливості у людей з наркотичною залежністю.

Мета дослідження - очікувані кінцеві наукові результати, які дослідник прагне досягнути в результаті його проведення. Правильна постановка мети дає змогу чітко визначити тактику і стратегію дослідження, його загальну логіку та спрямованість. Після формулювання проблеми, визначення об'єкта і предмета дослідження встановлюється його мета. Предмет конкретизується в меті та завданнях дослідження. Під час формулювання мети дослідник визначає результат, який прагне одержати.

Основні вимоги щодо визначення та формулювання *мети* дослідження:

- формулювати проблему більш загальними фразами, а мету дослідження - достатньо конкретними із вказівкою результатів, які мають бути одержані для вирішення поставленої проблеми (мета має бути досяжною). Не бажано використовувати слово «шлях», наприклад: «обґрунтувати шлях ...», оскільки у такому формулюванні мети відсутня конкретність;

- не формулювати мету дослідження надто стисло і надто широко;

- типові формулювання: обґрунтування змісту, форм, методів і засобів...; виявлення, обґрунтування й експериментальна перевірка психологічних умов (чи передумов) формування (виховання, розвитку)...; розробка психолого-педагогічних (науково-методичних, організаційно- психологічних, соціально-психологічних) основ формування (виховання, розвитку) у кого-небудь чого-небудь; розробка методики формування (застосування) чого-небудь; визначення і розробка психологічних засобів (системи засобів)...; розробка теоретичної моделі

чого-небудь; розробка вимог, критеріїв;

- в галузі історії психології дослідження може бути присвячено творчій спадщині певного діяча, у цьому випадку, як правило, метою ставиться характеристика (дати цілісну характеристику, розкрити особливості) психологічної концепції ... (ім'я обраного діяча), показати її історичну значущість і роль у розвитку сучасної психології тощо.

Метою дослідження кваліфікаційних робіт магістра може бути, наприклад, експериментальне обґрунтування певного психологічного стану людини, розробка технології професійного відбору і т.п.

Завдання дослідження конкретизують мету дослідження та визначають послідовність її досягнення; покликані дати уявлення про те, що слід зробити для досягнення мети. Завдання (на відміну від мети) - це зміст усіх послідовних етапів організації і проведення дослідження, які спрямовані для досягнення мети.

Завдання психологічного дослідження можуть включати в себе такі елементи:

- 1) вирішення певних теоретичних питань, які входять до загальної проблеми дослідження (наприклад, виявлення сутності соціально-психологічного поняття, явища, процесу, подальше вдосконалення його визначення, розробка ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів та умов застосування тощо);

- 2) всебічне (при потребі й експериментальне) вивчення практики вирішення даної психологічної проблеми, виявлення її типового стану, типових недоліків і труднощів, їх причин, а також типових рис передового досвіду. (Таке вивчення дає змогу: перевірити ті дані, які опубліковані в спеціальній психологічній літературі, періодичних виданнях, підняти їх з рівня думок окремих авторів на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження психологічного процесу в даному напрямі);

- 3) обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення даної психологічної проблеми (це обґрунтування, з одного боку, спирається на теоретичні дані, отримані автором у процесі вирішення першого завдання свого дослідження, а з іншого, - на дані вирішення другого завдання дослідження;

4) експериментальна перевірка запропонованої системи заходів з точки зору відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально можливих у відповідних умовах результатів вирішення психологічної проблеми при певних затратах часу і зусиль (це завдання може ставитись автором лише за умови його фактичної необхідності, а також за наявності всіх необхідних умов його реалізації);

5) розробка методичних рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів психологічного дослідження.

Методи дослідження. Подають перелік використаних методів дослідження або досягнення поставленої у кваліфікаційній роботі мети, при цьому коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалося тим чи іншим методом, або які результати отримані за їх допомогою.

Наукова новизна характеризує особистий внесок автора щодо розв'язання досліджуваної проблеми. Основні рекомендації щодо формулювання **наукової новизни** завершеного психологічного дослідження:

- звертати увагу на те, що до наукової новизни належать як нові теоретичні положення, представлені у формі розробленої концепції, виявленої закономірності, обґрунтованого понятійно-категоріального апарату, відкритих нових аспектів досліджуваної проблеми чи її елементів тощо (теоретична новизна), так і розроблені вперше і обґрунтовані практичні рекомендації, методики, вимоги (практична новизна), які раніше не були відомі у психології. Таким чином, можна виділити три аспекти наукової новизни результатів дослідження:

- принципово нові в даній галузі знання («вперше розроблено», «вперше визначено», «вперше здійснено» тощо);
- одержані наукові результати розширюють чи доповнюють відомі теоретичні чи практичні положення, вносять нові елементи («удосконалено»);
- одержані наукові результати конкретизують, уточнюють відомі теоретичні чи практичні положення, поширюють відомий метод на новий клас об'єктів чи явищ («набуло подальшого розвитку»);

- залежно від типу завершеного дослідження (фундаментальне, теоретичне, прикладне) бажано надати формулюванню наукової новизни відповідного спрямування;

- залежно від функцій результатів завершеного дослідження порівняно з відомими науковими даними їх можна представити у такій формі, щоб виокремити внесок дослідника, а саме: що ним було «удосконалено», «уточнено»; «конкретизовано», «узагальнено», «розширено» з відомих теоретичних чи практичних положень, рекомендацій, методик, діагностик тощо;

- звертати увагу на зв'язок наукової новизни з її евристичністю, тобто можливістю одержання на її основі нових результатів і наукових даних;

- чітко й конкретно сформулювати, що внесено дослідником нового до психологічної теорії, практики, методики, діагностики тощо (розкрити суть чи зміст розробленої концепції, методичних умов, сформулювати виявлені закономірності, обґрунтувати понятійно-категоріальний апарат і т.п.) тощо.

Теоретична значущість психологічного дослідження визначається тим, що дають одержані результати для науки і подальшого її розвитку, **практична** - передбачає розробку та при можливості впровадження в життя психологічних рекомендацій, або вказати де і яким чином одержані результати можна використати на практиці.

Основні рекомендації щодо формулювання **практичного значення одержаних результатів** завершеного психологічного дослідження:

- звертати увагу на те, що до практичних результатів проведеного дослідження, як правило, належать розроблені автором нові навчально- методичні посібники, рекомендації, правила, програми, методики, діагностики, навчальне чи діагностичне обладнання тощо;

- визначити конкретні проблеми психологічної практики, які пов'язані з тематикою дослідження і можуть бути вирішені;

- обґрунтувати наступність та доцільність впровадження одержаних результатів, що сприятимуть позитивним змінам в практиці за умови мінімальних матеріальних і моральних витрат;

- вказати (при можливості) оцінку можливого ефекту від впровадження;
- визначити критерії ефективності впровадження.

Апробація результатів дослідження. У кваліфікаційних роботах вказують, на яких наукових конференціях, семінарах, нарадах тощо були оприлюднені результати досліджень, а також у яких статтях, наукових журналах опубліковані результати досліджень, викладені в кваліфікаційній роботі.

Закінчується вступ описом **структури роботи**. Автор повинен вказати, що кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, переліку умовних скорочень (за потреби), трьох або чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (за потреби).

Основна частина містить ґрунтовний виклад усього дослідження і складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом вибраного напрямку та обґрунтування застосованих методів досліджень. У кінці кожного розділу можна сформулювати висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Розділи основної частини містять:

- теоретичний аналіз проблеми шляхом огляду літератури за темою і вибір напрямків досліджень. Наприклад, виклад історії і теорії досліджуваного питання, критичний аналіз літератури, вказати погляди автора;
- систематизацію і узагальнення фактів з використанням необхідних ілюстрацій (схеми, графіки тощо);
- виклад загальної методики і основних методів досліджень;
- експериментальну частину і методичку досліджень;
- відомості про проведені теоретичні і (або) експериментальні дослідження з належною (статистичною при необхідності) обробкою одержаних результатів;
- аналіз і узагальнення результатів досліджень, аргументовані висновки, обґрунтовані пропозиції та рекомендації.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній, чітко визначеній автором

ідеї.

Зауважимо, що у процесі проведення психологічних досліджень і написання наукової дослідної роботи слід чітко дотримуватися етичності та конфіденційності як провідних стрижневих принципів психологічного дослідження. Категорично неприпустимо називати прізвища досліджуваних осіб під час обговорення результатів чи наводити їх у таблицях із результатами досліджень, а також подавати будь-яку інформацію, на підставі якої можна ідентифікувати досліджуваних.

Перший розділ (**РОЗДІЛ 1**) присвячується аналізу теоретичних джерел із проблеми. У ньому описуються встановлені факти, закономірності, які являють собою теоретичну основу дослідження, що дозволяє визначити ступінь дослідженості проблеми та ті сторони, що залишилися поза увагою авторів. Як правило, за кількістю аспектів проблеми визначається кількість підрозділів. Кожен підрозділ є завершеною частиною роботи, в якій виділено головну ідею, відображену у сукупності проаналізованих джерел. Ця ідея формулюється як висновок у підрозділі. Сам розділ має свою змістовну назву, яка відображає те, що в цьому розділі викладено. Назва не може формулюватись так - «аналіз джерел літератури з проблеми «...».

У першому розділі окреслюють основні етапи розвитку наукової думки з обраної проблеми дослідження. Стисло, критично висвітлюючи роботи вчених, автор наукової роботи повинен поставити ті питання, які залишилися недостатньо вивченими, а відтак визначити власну роль у розв'язанні тієї чи тієї проблеми. Основна частина дипломної роботи магістра складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. У розділі може бути декілька параграфів (підрозділів).

Перший з них (1.1) розкриває понятійний апарат - основні визначення і положення усього, що заявлено у формулюванні теми - поняття, їх взаємозв'язки, точки зору різних авторів на ці поняття.

Дослідник має вказати, якої точки зору він дотримується і чому. Якщо його не задовольняє існуюче визначення понять, або яке-небудь поняття не розкрито у літературі, він може представити своє пояснення.

Другий підрозділ (1.2) може бути присвячений вивченню суміжних досліджень, які є за темою. А саме, студенту слід познайомитись із дослідженнями інших авторів за цією темою, виявити схожість та розбіжності, дати критичний аналіз і все це представити у тексті своєї роботи.

Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 30 % від обсягу основної частини наукової роботи.

У кінці кожного розділу формулюються висновки зі стислим викладом наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу зробити висновки більш конкретними (1-1,5 сторінки). Зокрема тут подаються узагальнення викладених у першому розділі відомостей і обґрунтовується необхідність саме в тому дослідженні, що планує зробити студент.

У змісті вони виглядають таким чином: «Висновки до розділу 1».

РОЗДІЛ 2. Цей розділ є, як правило, методологічним і містить інформацію про методи і методики дослідження присвячений обґрунтуванню емпіричної (експериментальної) частини дослідження, вибору та опису методів та методик дослідження, докладно викладається логіка дослідження. Він має також декілька підрозділів. У кваліфікаційній роботі магістра доцільно застосувати 4-6 методик, які стали основними під час проведення аналізу.

У роботі мають міститися описи наявних методів для вирішення класу завдань, аналіз вибраного студентом методу чи методичного прийому (його недоліки і позитивні сторони) з обґрунтуванням доцільності використання в конкретних випадках і користі для психолога. Студент повинен показати розуміння сутності методу і основних принципів його використання, вказати можливі сфери і обмеження його використання, продемонструвати ефективність використання даного методу на конкретному психологічному матеріалі.

2.1. Методи та методики дослідження.

У ньому розглядаються теоретичні основи обраних методів та методик, коротко описуються усі можливі методи та методики, які використовуються для вивчення студентом предмета дослідження і обґрунтовується вибір студентом саме цієї, обраної методики обраних методів та методик. Методика повинна

пройти психометричну перевірку, це означає, що повинні бути відомості про валідність методики. Також визначається обов'язково мета методики - що автор роботи очікує від цієї методики для вирішення завдань роботи, чому він обрав саме цю методику. Якщо виникла необхідність у апробації методики і студент її проводив, треба додати в цьому розділі результати апробації і докази валідності та надійності методики. Якщо обрана методика є загальновідомою, то її зміст можна надати у вигляді додатків, але, порядок обробки даних і основи інтерпретації наведених методик також мають бути представлені у цьому розділі. Якщо методика не так широко розповсюджена, то вона уся надається в основному тексті роботи у другому розділі. Таким чином, у роботі обрана методика має бути представлена повністю.

При виборі декількох методик доцільно обирати такі, щоб вони доповнювали одна одну (дані якісного і кількісного характеру, суб'єктивні і об'єктивні показники); щоб результати окремого досліджуваного можна було співставити з груповими даними.

2.2. Аналіз результатів констатувального дослідження.

У цьому підрозділі наводяться результати емпіричних досліджень після проведення їх статистичного аналізу. Для обробки отриманих результатів дослідження слід застосовувати математично-статистичні методи та їх співставлення (наприклад, кореляційний, факторний або кластерний аналіз, тощо). Результати досліджень доцільно подавати у вигляді таблиць, схем, малюнків, графіків, які обов'язково супроводжуються текстовим описом. При цьому таблиці не слід дублювати графіками, або малюнками і навпаки. При бажанні додаткові ілюстративні матеріали можливо подати у вигляді додатків. Усі отримані результати обов'язково мають супроводжуватися інтерпретацією автора (обговоренням результатів). А саме, студент дає своє припущення про причини та наслідки того явища, котре він зафіксував у ході проведення дослідження заданою методикою та встановити зв'язок із іншими явищами. У ході пояснення (інтерпретації) студент також співставляє отримані результати із даними з джерел літератури (див. Розділ 1, висновки). Він має пояснити, чим викликані розбіжності

з тими даними, якщо вони є, або співставити з ними.

У кінці подаються «Висновки до розділу 2».

РОЗДІЛ 3. Цей розділ також має відповідну назву, яка відображає його зміст та впливає із теми дослідження. Він може називатися - «Напрямки діяльності психолога з розвитку вольових якостей школярів» У цьому розділі подаються психокорекційні, тренінгові, розвивальні програми з активізації особистісного потенціалу досліджуваних. А також форми та методи діяльності психолога з подолання негативних проявів (агресивності, тривожності, конфліктності тощо) виявлених у експериментальному дослідженні.

Доцільно надати практичні рекомендації стосовно використання результатів свого дослідження та вдосконалення роботи психолога.

РОЗДІЛ 3 становить біля 30 % обсягу роботи і може бути розподілений на підрозділи у відповідності із логікою роботи - 3.1; 3.2 тощо.

У кінці подаються «Висновки до розділу 3».

Треба обов'язково вказати, чи підтвердилась гіпотеза(за необхідності), а якщо ні, то пояснити чому, бо негативний результат - це також результат дослідження.

Тобто, у розділах (РОЗДІЛ 2; РОЗДІЛ 3) вичерпно репрезентують основні результати дослідження, акцентуючи увагу на тому новому, що вносить автор роботи у розробку певної проблеми. Виклад матеріалу підпорядковується одній провідній ідеї, чітко визначеній автором.

Висновки (найбільш вагомі наукові та практичні результати одержані в роботі) повинні містити формулювання розв'язаної наукової проблеми (задачі), її значення для науки чи практики. У першому пункті висновків коротко оцінюють стан питання. Далі у висновках розкривають методи вирішення поставленої в роботі наукової проблеми (задачі), їх практичний аналіз, порівняння з відомими розв'язаннями.

Висновки, як правило, представляються у формі коротких і конкретних тверджень, формулювання яких спирається на факти, доведення тощо. Обсяг і зміст понять, що використовуються у висновках має відповідати обсягу і змісту понять, представлених у остаточних (уточнених) формулюваннях

експериментальних гіпотез.

Як правило, у висновках:

- обов'язково зазначають, що:

- зроблено вперше;

- вдосконалено;

- набуло подальшого розвитку;

- наголошують на якісних та кількісних показниках здобутих результатів у відповідності з поставленими завданнями (бажано у такій же наступності), даються пропозиції та рекомендації щодо їх використання; вказуються перспективні напрями подальшого дослідження проблеми.

Загальні висновки повинні чітко відображати зміст роботи. Кожне завдання має бути вирішене і відображене у висновках. Подаються найбільш важливі наукові і практичні результати, отримані в процесі дослідження, формулюються рекомендації, що вказують на можливість наукового та практичного використання отриманих результатів. У висновках бажано акцентувати на якісних і кількісних показниках отриманих результатів, обґрунтувати достовірність результатів, викласти рекомендації щодо можливостей їхнього використання.

Список використаних джерел - бібліографічний опис інформаційних джерел, які використано в процесі наукового дослідження.

Додатки - допоміжний матеріал, який сприяє висвітленню теми дослідження. Як правило, це різноманітні таблиці, схеми, рисунки, результати розрахунків тощо.

III. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РОБІТ

1. Загальна методика підготовки кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота магістра набирається на комп'ютері в текстовому редакторі MSWord (або в іншому текстовому редакторі) шрифтом TimesNewRoman, розміром 14 пунктів, чорного кольору, з міжрядковим інтервалом 1,5, абзацний відступ - 1,25 см, вирівнювання - по ширині. Розміри полів на сторінці: ліве - 3 см., праве - 1,5 см, зверху - 2 см, знизу — 2 см.

Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору середньої жирності.

Обсяг роботи магістра становить 60-80 сторінок.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин роботи **«ЗМІСТ»**, **«ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ»**, **«ВСТУП»**, **«РОЗДІЛ»**, **«ВИСНОВКИ»**, **«СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ»**, **«ДОДАТКИ»** друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 3-4 інтервалам.

Кожну структурну частину роботи слід починати з нової сторінки.

До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою кваліфікаційної магістра є титульний аркуш, який

включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті (чи посередині) сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто **не можна** друкувати: «1.ВСТУП» або «Розділ 6.ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера розділу та його назви **крапку НЕ ставлять**, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

РОЗДІЛ 1

ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

1.1. Підходи до розуміння сутності, функцій та структури спілкування

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, між якими ставлять крапку.

В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти. Пункти та підпункти вводять в роботу лише при необхідності.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти тощо) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації в таблиці, які розміщені на окремих

сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більші формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або у додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис.1.2. (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. При невеликій кількості поданих рисунків їх можна нумерувати послідовно (не зв'язуючи з номером розділу). Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерувати не слід.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. Вправому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

При невеликій кількості поданих таблиць їх можна нумерувати послідовно (не зв'язуючи з номером розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерувати не слід.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл.1».

Формули у роботі (якщо їх більше одної) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). При невеликій кількості поданих формул їх можна нумерувати послідовно (не зв'язуючи з номером розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові і пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ..
2. .

Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку (див. далі примітку до табл. 3).

Ілюстраційний та інший допоміжний матеріал

Рисунки

Ілюструють роботи, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, який допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст-ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією звичайно має чотири основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.» (напр. «Рис. 3.1. Назва ілюстрації»). Нумерація означає, що це перший рисунок третього розділу
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знаку номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацією, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не змінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Основними видами ілюстративного матеріалу в роботах є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма і графік.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу у круглих дужках «(рис.3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке сприймання. Зручно скористатись можливостями комп'ютерної графіки (програми «Ексел» тощо).

Фотознімки розміром, меншим за формат А4, наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4.

Нижче приводимо приклад оформлення рисунку (див. рис.1).

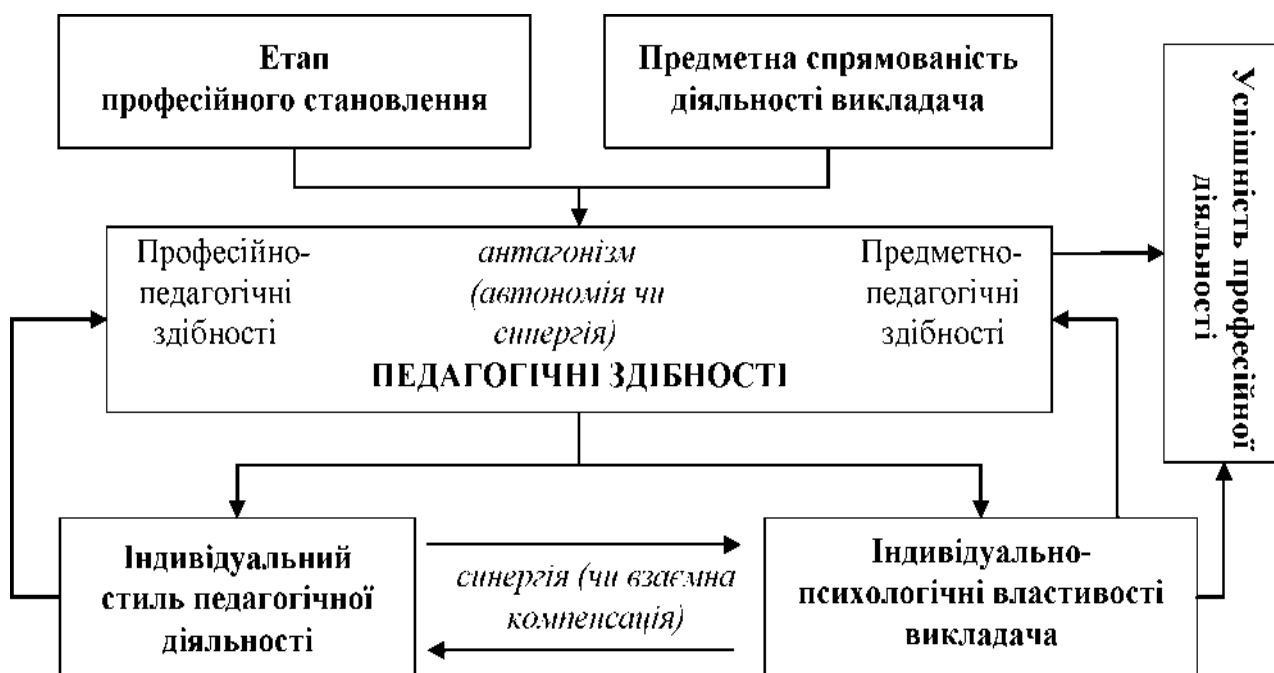

Рис. 1. Структурно-функціональна модель розвитку педагогічних здібностей викладачів ВНЗ (згідно Матвійчук Т.В.).

Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці

Таблиця (номер)

Назва таблиці					
Головка					Заголовки граф
					Підзаголовки граф

Рядки						
Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)					

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву не підкреслюють.

За логікою побудови таблиці її логічний суб'єкт, або підмет (позначення тих предметів, які в ній характеризуються), розміщують у боковику, головці, чи в них обох, а не у прографці; логічний предмет таблиці, або присудок (тобто дані, якими характеризується присудок) - у прографці, а не в головці чи боковику. Кожен заголовок над графою стосується всіх даних цієї графи, кожен заголовок рядка в боковику - всіх даних цього рядка.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Боковик, як і головка, вимагає лаконічності. Повторювані слова тут також виносять в об'єднувальні рубрики; загальні для всіх заголовків боковика слова розміщують у заголовку над ним.

У прографці повторювані елементи, які мають відношення до всієї таблиці, виносять в тематичний заголовок або в заголовок графи; лапки використовують тільки замість однакових слів, які стоять одне під одним.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті, таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку дипломної роботи магістра або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш (сторінку), назву вміщують

тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, а в другому випадку - боковик.

Нижче наводимо приклад оформлення таблиці (див.табл.3).

Таблиця 3

Факторний аналіз професійно-педагогічних здібностей студентів та викладачів-філологів(згідно Матвійчук Т.В.)

Показники структури професійно-педагогічних здібностей	Студенти-випускники			Викладачі зі стажем		
	Б1	Б2	Б3	Б1	Б2	Б3
Схильність до професії типу	0,766				0,624	
Емпатія			0,895	0,809		
Комунікативні схильності		0,705		0,813		
Організаторські схильності		0,653				0,703
Рівень розвитку педагогічних	0,771					0,851
Педагогічна культура			0,538		0,609	
Задоволеність педагогічною		0,846		0,772		
Ефективність педагогічної	0,754				0,737	
Частка поясненої дисперсії, %	18,25	17,01	16,67	29,29	20,09	19,02

Примітка. Статистичну значущість факторів перевірено за критерієм Фрахтера

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те ж», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, знаків, математичних та ін. символів, які повторюються, не слід. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Формули

Під час використання формул необхідно дотримуватися певних техніко - орфографічних правил.

Найбільші, а також довгі і громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька

коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані в формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають із слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x чи *) та ділення (:).

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті. Інші нумерувати не рекомендується.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від формули до її номера. Номер, який не вміщується у рядку з формулою, переносять у наступний нижче формули. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Якщо формула знаходиться у рамці, то номер такої формули записують зовні рамки з правого боку навпроти основного рядка формули. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), справа від вістря парантеза, яке знаходиться всередині групи формул і звернене в сторону номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, які йдуть одна за одною і не

відокремлені текстом можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера. Для набору формул доцільно скористатись можливостями комп'ютерного редактора формул.

Додатки

За необхідності до додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття кваліфікаційної роботи магістра:

- проміжні математичні доведення, формули і розрахунки;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- приклади опитувальних бланків та листів відповідей респондентів, малюнки респондентів,
- короткий опис психічного стану респондентів під час дослідження;
- варіанти тренінгів та програм з психокорекції тощо;
- зміст питань анкет та загальні таблиці їх обробки,
- інструкції і методики, які розроблені в процесі виконання роботи;
- ілюстрації допоміжного характеру.

Додатки оформлюють як продовження рукопису роботи на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті.

Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожний такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток__» і велика літера, що позначає додаток, наприклад, «Додаток А».

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад, «Додаток А», «Додаток В» і т.д. Один додаток позначається як «Додаток А».

При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою дипломної роботи магістра друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад, А.2 - другий розділ додатка А; В. 3.1- перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, (наприклад: рис. Д.1.2 - другий рисунок першого розділу додатка Д); формула (А.1) - перша формула додатка А.

Список використаних джерел

Правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні роботи дослідник повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які запозичені і наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, питання, вивченню яких присвячена дипломна робота магістра. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Треба мати на увазі, що у разі використання запозиченого матеріалу без посилання на автора та джерело робота знімається з розгляду незалежно від стадії проходження без права її повторного захисту.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в дипломній роботі магістра.

Посилання в тексті рукопису роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у

виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис.1.2».

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці у роботі повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «... у табл.1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див.табл.1.3».

Оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел - елемент бібліографічного апарату, що містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Список використаних джерел слід формувати одним із таких способів:

- алфавітний - прізвища перших авторів або заголовки розміщені за алфавітом;
- хронологічний - застосовується принцип побудови за роками видання (використовується в тому випадку, якщо необхідно вказати розвиток наукової ідеї);
 - у порядку появи посилань у тексті;
- тематичний - за темами чи розділами глав (використовується у випадку, коли необхідно підкреслити розвиток наукової ідеї).
- за видами видань - використовується для систематизації тематично однорідної літератури.

У психолого-педагогічних дослідженнях найбільш поширений алфавітний порядок.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праці.

Вказані в списку публікації подають в наступному порядку:

- роботи вітчизняних й іноземних авторів, надрукованих українською мовою в загальному алфавіті, зважаючи на транскрипцію написання;
- твори вітчизняних та іноземних авторів іноземними мовами.

Нижче наводимо приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел, які наводять у науково-дослідній роботі (ДСТУ 8302:2015, наказ МОН № 40 від 12.01.2017 р.):

Книги одного, двох або трьох авторів

1. Горбунова В.В. Психологія командотворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с.

2. Кириченко В.В. Особистість у сучасному інформаційному суспільстві: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 245 с.

3. Котлова Л.О., Котловий С.А. Формування соціального досвіду безконфліктної поведінки в учнів професійного ліцею: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2018. 273 с.

4. Мазяр О. В. Особистісний дисонанс: системний аналіз: монографія. Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2020. 332 с.

Навчальні посібники

1. Мазяр О.В., Кириченко В.В. Психологія праці: модульний курс: навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 189 с.

2. Психологія особистості: навчальний посібник / Заброцький М.М., Савиченко О.М., Тичина І.М. / за заг. ред. М.М. Заброцького. 5-те вид. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 277 с.

Книги під назвою (без автора за редакцією)

1. Професійно-орієнтовані завдання з психології: навчальний посібник / за ред. О.Л. Музики. 3-тє вид., перероб. і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 566 с.

2. Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів

соціально-психологічного факультету. Випуск 12. / за ред. Дем'янчук Ю.Ю., Портницької Н.Ф., Тичини І.М. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. 116 с.

3. Актуальні проблеми особистісного зростання: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 13 травня 2021 р.) / Ред. колегія: Л.О. Котлова, Г.В. Пирог / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. 210 с.

Дисертації

1. Горбунова В.В. Психологія командотворення: ціннісно-рольова парадигма: дис. ... д-ра псих. наук: 19.00.05. Київ, 2014. 474 с.

2. Портницька Н.Ф. Наслідування як психологічний механізм розвитку творчих здібностей у дошкільному віці: дис... канд. психол. наук: 19.00.07. Житомир, 2007. 227 с.

Автореферати дисертацій

1. Мазяр О. В. Генезис і динаміка дисонансів особистості: системний підхід : автореф. дис. ... докт. псих. наук : 19.00.01 / Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2021. 44 с.

Електронні ресурси

1. Гавриловська К.П. Литвак О.Й. Мотиви вибору професії студентами хелперських спеціальностей. *Теорія і практика сучасної психології*. 2019. Т. 1, № 3. С. 108-113. URL: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2019/part_1/22.pdf (дата звернення: 13.12.2021).

2. Котлова Л.О. Структура моральної самосвідомості особистості. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова. Серія 12, Психологічні науки*. 2020. Вип. 9 (54). С. 89-97. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/30770> (дата звернення: 13.12.2021).

3. Котлова Л.О., Тичина І.М., Дранківська А.П. Особливості психологічного благополуччя особистості з різними захисними механізмами. *Вчені Записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія:*

Психологія. 2021. 32 (71), № 1. С. 45-50. URL: <http://psych.vernadskyjournals.in.ua/32-71-1-ua> (дата звернення: 13.12.2021).

Розділ книги

1. Гавриловська К.П., Кириченко В.В., Фальковська Л.М. Репрезентація у масовій психіці образу осіб з інвалідністю: методологічні засади дослідження. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.* 2019. Т. XII. Психологія творчості, вип. 26. С. 75-86.

2. Портницька Н.Ф., Портницька А.А., Савиченко О.М. Психологічне благополуччя дівчат: фактори віку та соціальної активності. *Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.* 2019. Т. 6. Психологія обдарованості, вип. 16. С. 215-221.

Статті з журналів та періодичних збірників

1. Гавриловська К.П., Базиліук І.І. Образ самотньої матері у свідомості осіб із різними соціальними статусами. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки.* 2018. Вип. 3, Т. 2. С. 133-139.

2. Загурська І.С., Фальковська Л.М., Дем'янчук Ю.Ю. Рефлексія тригерів гніву в підлітковому віці. *Теорія і практика сучасної психології.* 2020. Т.2, Випуск 1. С.18-23.

3. Кириченко В.В. Психологічний аналіз толерантності особистості до невизначеності у сучасному інформаційному суспільстві. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки».* 2020. Вип. 1. С. 113-118.

4. Котлова Л.О., Тичина І.М., Прокудіна В.В. Образ «чоловіка» і «жінки» у свідомості особистості різного віку (крос-культурне дослідження). *Проблеми сучасної психології.* 2021. №1 (20). С. 83-90.

5. Мазяр О.В., Недзельська Л.В. Дослідження емоційного профілю прив'язаності. *Габітус.* 2021. Випуск 21. С. 155–159.

6. Пирог Г.В., Шикирава Н.М. Особливості емпатії на різних етапах професійного становлення практичних психологів системи освіти. *Науковий*

часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 12, Психологічні науки. 2020. Вип. 10 (55). С. 87-99.

7. Портницька Н.Ф., Савиченко О.М. Стигматизація проблем психічного здоров'я в українському та польському освітньому просторі. *Українська полоністика. 2018. Вип. 15. С. 174-184.*

8. Klymchuk V.O., Gorbunova V.V. Prevalence of the PTSD Symptoms among Ukrainian children: a brief report on the research findings. *Проблеми політичної психології. 2017. Вип. 6 (20). С. 162–170.*

Матеріали конференцій

1. Дем'янчук Ю.Ю. Використання сторітелінгу (storytelling) у консультативній практиці. *Сучасні тренінгові технології для розвитку особистості: еко-тренінг: тези доп. VI Всеукраїн. наук.-практ. конф. (Умань, 8-9 квітня 2021 р.). [відп. ред. В. Л. Зливков, Н. А. Харченко, С.О. Лукомська]. Умань; Київ, 2021. С. 24-27.*

2. Портницька Н.Ф., Загурська І.С., Тичина І.М. Сприймання дітей з особливими освітніми потребами педагогічними працівниками: теоретичний огляд. *Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки. Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю. (Умань, 10-11 квітня 2020 р.). Умань: ВПЦ «Візаві», 2020. Вип. VI. С. 197-201.*

3. Пирог Г.В. Теоретичний огляд соціально-психологічних особливостей користувачів соціальних мереж. *Актуальні проблеми особистісного зростання: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Житомир, 13 травня 2021 р.) / Ред. колегія: Л. О. Котлова, Г. В. Пирог / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. С. 70-72.*

4. Шикирава Н.М. Особливості професійної емпатії в професійній діяльності практичного психолога. *Актуальні проблеми особистісного зростання: Збірник наукових праць за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної інтернет-*

конференції. (м. Житомир, 13 травня 2021 р.) / Ред. колегія: Л. О. Котлова, Г. В. Пирог / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соц.-псих. факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. С. 174-176.

Мова і стиль наукової роботи

У роботі повинна бути дотримана єдність стилю викладу, забезпечена орфографічна, синтаксична, стилістична грамотність відповідно до норм сучасної української мови.

Наукова лексика - слова характерні для наукового стилю. Найбільш уживані функціонально-лексичні приклади:

- **послідовність викладу думки** - передусім; спочатку; з одного боку, з іншого боку; по-перше, по-друге, по-третє; водночас; далі; після того як; нарешті; насамкінець; наостанку;

- **причинно-наслідкові відношення** - оскільки; водночас; тому; з огляду на те, що; завдяки тому, що; у зв'язку з тим, що; зважаючи на те, що; через те, що; окрім того; якщо ..., то; таким чином; внаслідок; у результаті; зважаючи на викладене вище; з огляду на те, що; це спричиняється тим, що;

- **засіб зв'язку** - такий; названий; зазначений; даний; цей;

- **доведення** - дійсно, насправді, очевидно;

- **протиставлення** - з іншого боку; втім; навпаки; в той самий час; проте; але; однак;

- **ступінь вірогідності результатів** - дійсно; очевидно; звісно; безумовно, звичайно; звісно; адже; безперечно; певно; певна річ; як видно; ймовірно; мабуть; можливо;

- **перелік** - *по-перше, по-друге, по-третє; на першому етапі, на другому етапі; далі; нарешті.* Якщо перелік містить логічно завершені фрази, то їх розпочинають з великих літер, позначають арабськими цифрами і відокремлюють одна від одної крапками і абзацними відступами. Для виділення переліку у формі незакінчених фраз:

- наводять кожну з малої літери;

- позначають арабськими цифрами чи маркерами;
- відокремлюють одну фразу від іншої крапкою з комою;
- елементи переліку узгоджують із вихідною фразою, яку не рекомендується переривати на сполучнику чи прийменнику (*із, що, як, на, в* та ін.);

- **узагальнення, висновок, підсумовування** - таким чином; зауважимо; відтак; узагальнюючи сказане; звідси; зважаючи на викладене вище; підбиваючи висновок; отже; з розглянутого можна зробити такі висновки;

- **переказ, вказівка на джерело чи автора думки** - ... стверджував, що ...; ... зазначав, що ...; згідно концепції...; з точки зору ...; ... дійшов висновку, що ...; автор виокремлює (виділяє, узагальнює, пропонує, наголошує, рекомендує, зазначає, вважає); за словами ...; на думку ...; за даними ... ; трактування поняття ... детально викладено в праці ...; як стверджує ...; тестування проводили за методикою, розробленою ...; спираючись на висновки ..., можна стверджувати, що ... **У випадку висловлювання власних думок замість «я» вживають «ми»** (на наш погляд; з нашого погляду; ми вважаємо, що), **а також використовують виклад від третьої особи** (на думку автора/опонента, автор вважає), **речення з пасивним станом** (у ході дослідження розроблено, уточнено, проаналізовано, узагальнено) **тощо**.

- цитування - ... зазначав/зазначає (підкреслював/підкреслює, писав/пише, зазначав/зазначає): як підкреслює ... : «...»; на думку ... : «...»; ... зазначав з цього приводу: «...»; «..., - описує ... , - ...»; «..., - зазначає ... , - ...»; ... вважає, що «...»; іншу точку зору знаходимо в ... : «...»; ... дотримується іншої точки зору, згідно з якою «...»; згідно з уявленнями ... : «...»; згідно з ... : «...»;

- найбільш уживані скорочення - р. - рік; рр. - роки (але 90-ті роки); ст. - століття; м. - місто; т. - том; с. - сторінка; див. - дивись; табл. - таблиця; рис. - рисунок; та ін. - та інше; і т. п. - і тому подібне; і т.д. - і так далі; тис. - тисяча; млн - мільйон; млрд - мільярд (останні два скорочення пишуться без крапки).

IV. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Захист кваліфікаційної роботи є складовою атестації здобувача вищої освіти, підставою для прийняття рішення про присудження здобувачу відповідного освітнього ступеня та присвоєння відповідної кваліфікації.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою.

Кваліфікаційна робота може виконуватися в університеті, на підприємствах, в організаціях, наукових та інших установах з обов'язковим керівництвом з боку викладача кафедри.

За результати кваліфікаційної роботи та достовірність усіх даних відповідальність покладається на здобувача вищої освіти – автора роботи.

Керівник кваліфікаційної роботи за погодженням із завідувачем кафедри визначає терміни періодичної звітності здобувача про виконання кваліфікаційної роботи.

Завершена кваліфікаційна робота, підписана здобувачем, подається на кафедру в друкованому варіанті та в електронному варіанті надсилається на електронну адресу кафедри. Електронний варіант роботи має бути ідентичний друкованому. Кваліфікаційна робота повинна бути представлена на кафедру не пізніше як за **два тижні до захисту**.

Науковий керівник направляє кваліфікаційну роботу здобувача для перевірки на наявність ознак академічного плагіату та оригінальність (унікальність) відповідальній особі від кафедри або факультету/інституту. Відповідальна особа за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення перевіряє основну текстову частину кваліфікаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату та оригінальність (унікальність) і за результатами перевірки основної текстової частини кваліфікаційної роботи формує звіт подібності та передає його науковому керівникові.

Науковий керівник готує **письмовий відгук** (Додаток 6) на кваліфікаційну роботу. У відгуку відображається висновок керівника щодо ступеня та рівня виконання поставлених завдань, досягнення запланованих програмних

результатів навчання. Керівник у відгуку оцінку кваліфікаційної роботи не пропонує, а тільки рекомендує допустити або не допустити її до захисту в екзаменаційній комісії.

Науковий керівник передає кваліфікаційну роботу разом з письмовим відгуком та звітом подібності завідувачу кафедри. Рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту в екзаменаційній комісії приймається на засіданні кафедри, що підтверджується відповідною резолюцією та візою завідувача кафедри на кваліфікаційній роботі.

Кваліфікаційна робота, допущена до захисту, направляється завідувачем кафедри на рецензію (Додаток 7) у встановленому на кафедрі або факультеті/інституті порядку. Кваліфікаційну роботу рецензує один рецензент.

Рецензент оцінює, якою мірою кваліфікаційна робота відповідає вимогам, що пред'являються до структури та оформлення роботи, пропонує її оцінку. Рецензія повинна містити повну експертизу рукопису та конкретну пропозицію щодо оцінки роботи за диференційованою шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. При цьому рецензент обов'язково повинен охарактеризувати актуальність теми, наукову, теоретичну та/або прикладну цінність роботи, можливість впровадження, новизну одержаних результатів і висновків, зробити, у разі потреби, відповідні зауваження та рекомендації. Негативна оцінка не є підставою для відхилення роботи від її захисту.

Завідувач кафедри, не пізніше як за день до захисту, подає для ознайомлення голові екзаменаційної комісії кваліфікаційну роботу, подання щодо захисту кваліфікаційної роботи, рецензію.

Порядок захисту кваліфікаційних робіт визначається Положенням про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет» та Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет», що затверджуються Вченою радою Університету.

Кваліфікаційні роботи зберігаються на випускових кафедрах університету

протягом п'яти років з дня їх успішного захисту, після чого списуються у встановленому порядку. Захищені кваліфікаційна роботи розміщуються на офіційному сайті університету або його структурного підрозділу, або у репозитарії університету. Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, здійснюється відповідно до вимог чинного законодавства.

Критерії оцінки кваліфікаційної роботи магістра. Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою оцінку роботи визначає ЕК. Її рішення остаточне й оскарженню не підлягає.

У процесі визначення оцінки враховується ряд важливих показників якості роботи:

- актуальність обраної теми;
- чіткість формулювання мети і завдань роботи;
- структура та логіка побудови плану роботи;
- якість і глибина теоретично-методичного та емпіричного аналізу проблем;
- наявність критичного огляду літературних джерел;
- системність та глибина аналізу діяльності об'єкта досліджень;
- дотримання вимог щодо оформлення дипломної роботи магістра;
- наявність та інформаційна змістовність ілюстративних матеріалів для захисту роботи;
- змістовність повідомлення дипломника про основні результати досліджень;
- правильність і чіткість відповідей на запитання членів ЕК;
- зауваження та пропозиції, що містяться у зовнішній рецензії та відзиві керівника.

Основні умови отримання оцінки "Відмінно". Робота бездоганна з погляду змістового наповнення і оформлення, має практичне значення і/або містить елементи наукової новизни, доповідь логічна, стисла, викладена вільно, риторично піднесено, відзиви і рецензії позитивні, відповіді на запитання членів ЕК правильні.

"Добре". Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки неприципового характеру: в теоретичній частині поверхово проаналізовано літературні джерела; елементи новизни та практичного значення чітко не розкриті; недостатньо використані інформаційні матеріали, мають місце окремі зауваження в рецензії та відзиві; доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на питання членів ЕК загалом правильні; робота оформлена у межах вимог.

"Задовільно". Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістового характеру; нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер; методики емпіричної частини підібрані невдало, добір ілюстративних матеріалів не завжди обґрунтований; заходи і пропозиції роботи містяться в теоретичному розділі, обґрунтовані непереконливо; рецензія, відзив містять окремі зауваження; доповідь прочитана за текстом; відповіді на питання членів ЕК правильні або повні; є зауваження щодо оформлення роботи.

"Незадовільно". Нечітко сформульована мета роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності та глибини. Запропоновані заходи не результативні, обґрунтування неповне. Мають місце недоліки в оформленні роботи. Ілюстрації до захисту відсутні. Доповідь прочитана за текстом. Відповіді на питання членів ЕК неточні або неповні.

Робота до захисту не допускається. Робота подана керівнику на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням термінів, встановлених регламентом. Написана на тему, яка не була своєчасно затверджена наказом по університету. Виконана не самостійно. Структура не відповідає вимогам. Зміст роботи не розкриває її теми. Не переплетена, недбало оформлена, написана нерозбірливим почерком. Відсутня рецензія, подання керівника.

V. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВОЇ ПУБЛІКАЦІЇ

Основні результати та положення студентського наукового дослідження магістра спеціальності «Психологія» *«повинні бути опубліковані* (як мінімум, одна наукова стаття) для ознайомлення з ними наукової громадськості.

Наукові публікації виконують наступні **функції**:

- оприлюднюють результати наукової роботи;
- свідчать про особистий внесок дослідника в розробку наукової проблеми;
- в тексті магістерської роботи випускник повинен подавати посилання на власну/власні публікації, тобто включити їх до списку використаних джерел;
- слугують підтвердженню достовірності основних результатів і висновків роботи, новизни та її наукового рівня;
- підтверджують факт апробації та впровадження результатів і висновків роботи;
- відбивають основний зміст роботи та ін.

Структура оформлення наукових статей має відповідати наступним критеріям (складатись із необхідних елементів):

1. Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор;

3. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

4. Формулювання цілей статті (постановка завдання).

5. Виклад основного матеріалу дослідження з ретельним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

6. Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Наукову публікацію можна опублікувати в збірнику статей за результатами конференції, фаховому психологічному журналі тощо. Саме тому потенційні магістри вже на 3 - 4 курсах повинні апробувати результати своїх наукових

зацікавленнь. Для цього максимально необхідно брати участь в студентських наукових конференціях, читаннях, круглих столах, олімпіадах не тільки безпосередньо на факультеті, але поза його межами.

Починаючи з 2008 року на факультеті суспільних наук започатковано видання вісника наукової думки студентів «Соціально- політичні студії», де можна апробувати результати своїх наукових зацікавленнь.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ У ВІСНИКУ

«СОЦІАЛЬНО- ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ»

Формат тексту: Microsoft Word (*.doc, *.docx);

Орієнтація: книжкова, альбомна орієнтація заборонена;

Нумерація сторінок: відсутня;

Поля (верхнє, нижнє, лівє, правє): 2 см;

Шрифт: Times New Roman, розмір (кегель) – 14;

Міжрядковий інтервал: 1,5;

Об'єм тез доповідей: 3-4 сторінки;

Оригінальність тексту: не менше 60 %.

Список використаних джерел повинен бути оформлений згідно вимог (ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання). Назви праць у списку використаних джерел розташовуються в алфавітному порядку. Наводити тільки ті джерела, на які є посилання в тексті тез. Посилання в тексті на кожне джерело обов'язкове, наприклад [1, с. 7].

Автор несе відповідальність за достовірність інформації, що міститься в тезах, а також за їхнє граматичне та стилістичне оформлення.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Філософія

Жукова Анна Олександрівна

студентка 4 курсу, спеціальність «Філософія»

науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент

Шандра Богдана Богданівна

ФІЛОСОФІЯ МОВИ Д. ОВСЯНИКО-КУЛИКОВСЬКОГО

Основний текст...

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність: монографія / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 1996. 116 с.
2. Закон України «Про Національну поліцію»: наук.-практ. коментар / О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.; за заг. ред. В.В. Сокурєнка; передм. В.В. Сокурєнка. Харків, 2016. 408 с.
3. Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. 1870-ті – 1910-ті рр. Київ, 2013. 373 с.
4. Яців Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. Вісник НАН України. 2012. № 6. С. 62–67.
5. Zaborovskyy V., Bysaha Y., Fridmanskyy R. et al. Problematic issues of exercise of the right to euthanasia through the prism of inheritance law. Georgian Medical News. 2021;12 (321). P. 152–158.

VI. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
2. Максименко С. Д., Носенко Е. Л. Експериментальна психологія: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 360 с.
3. Методичні вказівки для виконання й оформлення курсових та дипломних робіт студентів зі спеціальності «Психологія» (ОКР «Бакалавр», «Спеціаліст», «Магістр») / Авт.-упорядники: Л. М. Марчук, У. Б. Михайлишин, М. М. Павлюк та ін.; за ред. В. І. Старости. Ужгород: ШАРК-АУТДОР, 2012.
4. Методичні рекомендації до написання курсових та дипломних робіт: для студентів зі спеціальності «Психологія» / уклад. Н. А. Маєвська, Ю. А. Гімаєва. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 36 с.
5. Методичні рекомендації до написання та захисту дипломної роботи для студентів спеціальностей 052 - Політологія, 281 - Публічне управління та адміністрування; Упорядники: Михайло Зан, Анатолій Ключкович, Юрій Остапець, Кристина Червеняк / Навчально- методична серія «КАФЕДРА» / No 82; [Ужгород. нац. ун-т; Ф-т сусп. наук; Каф. політології і держ. управління]. Ужгород, УжНУ. 2024. 65 с.
6. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення дипломного проекту для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 8.03010201 «Психологія» / розробн. В. П. Кутішенко. Київ: Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка, 2015. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13639/1/V_Kutishenko_MRNDR_IL.p_df.pdf (дата звернення: 01.02.2026).
7. Методичні рекомендації до написання курсових робіт із психології / уклад. В. В. Горбунова, К. П. Гавриловська, І. С. Загурська та ін. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 54 с.
8. Моргун В. Ф., Москаленко Л. С. Кваліфікаційні наукові роботи з психології: курсова, бакалаврська, магістерська. Київ: Видавничий дім «Слово», 2013. 168 с.
9. Сергієнко Л. П. Основи наукових досліджень у психології: кваліфікаційні та дипломні роботи. Навч. посіб. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2009. 240 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Завдання на кваліфікаційну роботу

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
_____ факультет (інститут)

Кафедра _____
Спеціальність _____
Спеціалізація (предметна спеціальність) _____
Освітня програма _____

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри

« ____ » _____ 20 ____ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу

_____ (прізвище, ім'я, по-батькові здобувача)

1. Тема кваліфікаційної роботи: _____

затверджена на засіданні кафедри _____,

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ р.

2. Строк подання здобувачем завершеної кваліфікаційної роботи: « ____ » _____ 20 ____ р.

3. Перелік завдань, що підлягають опису та дослідженню (зміст розрахунково-пояснювальної записки): _____

4. Перелік графічного матеріалу (за необхідності): _____

5. Консультування роботи із зазначенням розділів

Розділ	Прізвище та ініціали консультанта	Завдання видав		Завдання прийняв	
		Підпис	Дата	Підпис	Дата

6. Дата видачі завдання: « ____ » _____ 20 ____ року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Найменування етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка

Здобувач освіти _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис) (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток 2. Зразок титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАЙМЕНУВАННЯ ФАКУЛЬТЕТУ/ІНСТИТУТУ
Назва кафедри

ПРІЗВИЩЕ, ІМ'Я, ПО БАТЬКОВІ ЗДОБУВАЧА

НАЗВА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Шифр і найменування спеціальності

Найменування спеціалізації та/або предметної спеціальності (за наявності)

Назва освітньої програми

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня бакалавра (магістра)

Науковий керівник:

Прізвище, ім'я, по батькові

науковий ступінь, вчене звання

(посада)

Ужгород – 20__

Регістрація _____

(номер)

«_____» _____ 20____ р. _____
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

Завідувач кафедри

(підпис) (науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____ 20____ р.

Рецензент _____

(науковий ступінь, вчене звання, Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Faculty of Social Sciences
Department of Psychology

Horhosh Mariana

The Influence of the Psychological Characteristics while Forming the Personality in the Early Adolescence.

Master Thesis Work

Supervisor: **Yevdokymova Nataliya Oleksiiivna**
Mph, Professor

SUMMARY

The problem of the values orientation in the early adolescence is quite important nowadays, first of all, due to the increasing requirements while forming the active and creative personality, able to find its place in the life, self-determinate and self-fulfill itself, and also due to the necessity of the spiritual potential identity of the youth generation, whose values are the reflection of the society's values.

Our researchers are focused on the early adolescence (age 15-18). According to the psychologists (H. Abramova, L.Vyhotskyi, E.Erikson, H.Kostyuk, O.Leontyev, S.Maksymenko, K. Rojersa etc.) the age of the "senior pupil" places an important role in the formation of the personality, as the period of the most intensive development of the moral and esthetic feelings, reflection, the formation of the personal temper, the development of the value orientations, the conscious acquirement of full complex of the social functions, the use of the behavior as the means of self-affirmation and defend its own position, the achievement of the aims.

Taking into account the importance of the problem, its role and insufficient research in the psychologist literature, it placed an important role while choosing the theme of the investigation: **"The Influence of the Psychological Characteristics while Forming the Personality in the Early Adolescence"**.

The **object** of the investigation is the value orientations of the adolescence.

The **subject** of the investigation is the influence of the psychologist features while forming the personality.

The **aim** of the investigation is to reveal theoretically and experimental the influence of the psychologist features while personal formation in the

adolescence.

The **hypothesis** of the investigation: there are gender differences between value orientations influence the formation of personality in early adolescence.

Tasks of the investigation:

1. To analyze the importance of the value orientations researches in the scientific literature.

2. Empirically diagnose the value orientations of the personality in the adolescence.

3. To elaborate and test the correction and developing program of the value formation of the personality.

The **structure** of the thesis. The thesis consists of the introduction, three chapters, conclusions, list of references, which contains 120 sources, 9 appendixes which contain 60 pages. The thesis includes 164 pages, 95 of which are with the main text, 7 tables on the 8 pages, and 21 pictures on the 15 pages.

Key words: value orientations, values, personality, development, adolescence, youth, temper, individuality, interest, the system of values, behavior.

Додаток 4. Зразок оформлення змісту роботи

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	6
1.1..Назва підрозділу.....	6
1.2.....	
1.3.....	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	
2.1.Назва підрозділу.....	
2.2	
2.3	
2.4.....	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	
3.1 Назва підрозділу.....	
3.2.....	
3.3.....	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ.....	

Додаток 5. Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях для виконання функції зв'язку між реченнями

3	Лексичні засоби		
Причина та її наслідок, умова та наслідок	(і) тому, тому, що		
	оскільки		
	з чого звідки	виходить	
	внаслідок		
	у результаті		
	на основі вище означеного, на підставі вказаного вище		
	у зв'язку з цим		
	згідно з цим		
	у цьому випадку		
	за таких умов		
	у такому випадку		
	(а) якщо (ж) ..., то ...		
	що	свідчить	
		вказує	
		говорить	
відповідає			
дає можливість			
дозволяє			
сприяє			
має значення			
Часове співвідношення та порядок викладення	спочатку, насамперед, у першу чергу		
	першим наступним попереднім	кроком	
	одночасно, у той же час,		
	поруч з цим, поряд з таким		
	попередньо, вище, раніше		
	ще раз, знову		
	потім, нижче, після цього		
	згодом, далі, пізніше		
	по-перше, по-друге і т.п.		
	зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу		
	у минулі роки, останнім часом, останнього часу		
	на закінчення, зрештою, нарешті		
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою		
	як ..., так і ...; так само, як і ...		

3	Лексичні засоби	
	не тільки, але і (й)	
	порівняно з; якщо ..., то ...	
	на відміну, навпаки, на противагу	
	аналогічно, таким чином, також	
	з одного боку, з іншого боку	
	у той час, як; разом з тим	
Доповнення або уточнення	також і, до того ж, при цьому, разом з тим	
	окрім більше	того
	понад	
	особливо, а надто	
Посилання на попередній або наступний	тим більше, що	
	у тому разі, у випадку, тобто, а саме	
	як було	сказано
		показано
		доведено
		відзначено
		отримано
		знайдено
		встановлено
	згадано	
	виходячи з міркувань	
	як підкреслювалось, вказувалось вище	
	згідно з цим	
	відповідно до цього	
	відповідним чином	
	у зв'язку з цим	
	у зв'язку з вищевикладеним	
	цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.	
	такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...	
	багато з них, один з них, деякі з них	
наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий		
більшість, більша частина		
керуючись положенням		
Узагальнення, висновок	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, отже	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає виходить

3	Лексичні засоби	
		стає зрозумілим
		очевидно
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
		зводиться до такого
		свідчить
		переконує
Ілюстрація	на закінчення, і нарешті	
	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно	
Введення нової інформації	розглянемо такі випадки	
	зупинимось детально на ...	
	основні переваги цього методу полягають ...	
	деякі додаткові зауваження ...	
	декілька слів щодо перспектив дослідження ...	
	наведемо декілька прикладів	

Додаток 7. Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу
Державний вищий навчальний заклад
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу на здобуття освітнього ступеня _____
(зазначити освітній ступінь)

Здобувач вищої освіти _____
(Прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: _____

Спеціальність _____

Спеціалізація (предметна спеціальність) (за наявності) _____

Освітня програма _____

{Текст рецензії} _____

Оцінка кваліфікаційної роботи (за диференційованою шкалою, 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС) _____

Рецензент _____
(підпис) _____ (науковий ступінь, вчене звання, ім'я ПРІЗВИЩЕ)

«_____» _____ 20 ____ р.